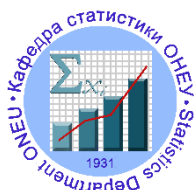

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
БКБ 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопоток у в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самотоснкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітковська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітковська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітковська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітковська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітковська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної газулі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Білоус О. Ю.¹, Погорелова Т. В.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Білоус О. Ю., Погорелова Т. В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України. *Статтю присвячено актуальним питанням визначення тенденцій розвитку фінансових результатів підприємств України. Своєчасний аналіз результатів підприємницької діяльності, її наслідків підтверджує прогресивний напрямок розвитку національної економіки. Особливу увагу приділено оцінюванні динаміки фінансових результатів діяльності підприємств різних видів економічної діяльності за період 2011–2019 рр. Визначено, що прибуток підприємств є одним із вагомих елементів поповнення доходів бюджетів різних рівнів та прискорення динаміки загального економічного розвитку країни.*

Ключові слова: динаміка; фінансові результати; чистий прибуток; збиток; прибутковість; рентабельність.

Belous O., Pogorelova T. Statistical analysis of financial results of Ukrainian enterprises. *This article is devoted to the urgent issues problems determining tendencies in development of financial results of enterprises of Ukraine. Timely analysis of the results of entrepreneurial activity, its consequences confirms the progressive direction of development of the national economy. Particular attention is paid to assessing the dynamics of financial performance of enterprises of different types of economic activity for the period 2011-2019. It has been determined that the profit tax is one of the important elements to replenish revenue budgets of different levels and accelerating dynamics of economic development in general.*

Keywords: dynamics; analysis; financial results; net profit; loss; profitability; efficiency.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Білоус, О. Ю. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України [Текст] / О. Ю. Білоус, Т. В. Погорелова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7.– Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 20 – 25.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аналіз фінансових результатів підприємств в сучасних умовах розвитку економіки України

може надати додаткові підтвердження прогресу чи регресу економіки, а також визначити тренди розвитку та зростання підприємств на рівні економіки країни та за регіонами. Збільшення фінансових результатів діяльності підприємств має привести до збільшення податкових надходжень до бюджету країни, що формує зацікавленість держави у підвищенні фінансових результатів підприємств країни. Позитивний фінансовий результат є не тільки джерелом надходжень до бюджету, але і відповідним ресурсом збільшення потужностей підприємств, їх зростання та нарощування економічного потенціалу

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Питанням формування та використання прибутку підприємств значну увагу приділяли М. Д. Білик [1], А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк [2], О. А. Зінченко [3] та інші [4; 5; 6]. В умовах поглиблення кризових процесів в економіці України питання пошуку джерел забезпечення покращення фінансових результатів діяльності підприємств набуває все більшого значення. У більшості наукових праць здійснено кількісний аналіз динаміки прибутків і збитків підприємств України з виокремленням періодів погіршення та покращення фінансових результатів їх діяльності, наприклад [5; 6].

Метою статті є узагальнення практичних аспектів статистичного дослідження тенденцій розвитку підприємств України та оцінки фінансових результатів їхньої діяльності.

Виклад основного матеріалу. В умовах ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання спрямована на отримання максимально можливої економічної вигоди, що знаходить свій прояв у фінансових результатах. Нині великого значення набуває дослідження причинно-наслідкових зв'язків, пов'язаних із процесом формування фінансових результатів підприємств України, їх оцінкою, прогнозуванням та забезпеченням позитивного результату – прибутку, який є одним з основних власних джерел формування фінансових ресурсів підприємств, необхідних для забезпечення їх поточної діяльності та подальшого розвитку. Збільшення прибутку підприємницьких структур впливає на темпи економічного розвитку країни, її адміністративно-територіальних одиниць, зростання суспільного багатства та підвищення життєвого рівня населення [1, с. 146]. Прибуток – це основна мета діяльності будь-якого підприємства, він є критерієм і показником ефективності даної діяльності. Незважаючи на те, що дана категорія є об'єктом теорії і займає особливе місце у ринковій економіці, дискусії щодо визначення його сутності тривають і донині [3].

Розвиток економіки України пов'язаний із фінансовим станом суб'єктів господарювання, який, своєю чергою, залежить від ефективності їх діяльності. Прибуток – основна мета діяльності будь-якого підприємства, він є критерієм і показником ефективності такої діяльності [7; 8].

Охарактеризуємо основну тенденцію формування прибутку підприємств України (рис. 1)

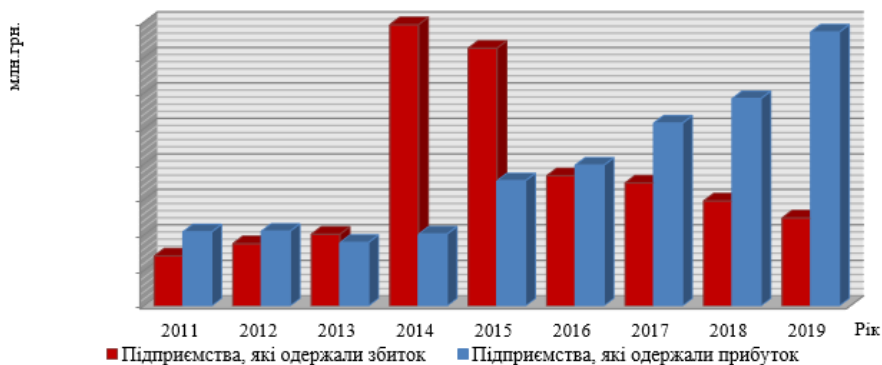

Рис. 1. Динаміка фінансових результатів діяльності підприємств України у 2011 – 2019 рр.
розроблено автором за даними [9]

Аналіз динаміки фінансових результатів підприємств України за період 2011–2019 роки (рис.1) свідчить, що фінансові результати прибуткових підприємств постійно зростали і у 2019 році склали 772,0 млрд. грн., що на 563,1 млрд. грн. більше, ніж у 2011 р. Водночас найвищий рівень від’ємного фінансового результату збиткові підприємства отримали у 2013–2015 рр. (202,1 млрд. грн., 792,8 млрд. грн. та 726,5 млрд. грн. відповідно) і далі він почав стрімко зменшуватися.

Загальна динаміка фінансових результатів діяльності підприємств у 2011-2019 рр. характеризується загальною тенденцією до зростання прибутку підприємств України. Зауважимо, що у 2014 р. відбулось різке скорочення фінансових результатів і формування значної суми збитків, які у 2015 р. дещо скоротились. Слід зазначити, що сума збитків у 2013-2015 рр. складала -986,4 млрд. грн. Такі результати свідчать про руйнування економічних механізмів під впливом різноманітних факторів.

Розглянемо фінансові результати до оподаткування підприємств України у 2017 - 2019 рр. у розрізі видів економічної діяльності (таблиця 1).

Фінансовий результат до оподаткування на підприємствах України має тенденцію до зростання і за три роки збільшився на 376,1 млрд. грн. Прибуток у 2019 р. отримали майже всі галузі, крім транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, фінансовий результат який зменшився на 14,4 млрд. грн. У найважливіших галузях економіки України спостерігається стрімке зростання прибутку. Так, у 2019 році у промисловості прибуток підприємств становив 166,8 млрд. грн., що на 91% більше ніж у 2017 р., підприємства сільського господарства отримали прибуток у розмірі 94 млрд. грн. за 2019 рік, що на 22,6 млн. грн. більше, ніж за минулий рік, прибуток підприємств оптової та роздрібною торгівлі у 2019 році становив 129,1 млрд. грн.

Прийнято вважати, що абсолютні показники прибутку не дають змогу охарактеризувати результати діяльності підприємств повною мірою, а ефективність використання ресурсів і віддачу від їх застосування доцільно оцінювати через показники рентабельності діяльності.

Таблиця 1
Фінансові результати до оподаткування підприємств України
за період 2017-2019 рр., млн. грн.

Види економічної діяльності	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсолютна зміна за 2018-2019 рр.
Фінансові результати до оподаткування за всіма видами економічної діяльності	236952,07	369212,26	613044,04	376092,0
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	69344,08	71478,50	94041,40	24697,32
Промисловість	87461,67	154138,25	166753,24	79291,58
Будівництво	-3535,82	6433,87	15974,82	19510,64
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	39296,29	86290,52	129113,30	89817,01
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-16532,60	-22661,63	-14414,77	2117,83
Тимчасове розміщування й організація харчування	1976,79	2886,49	4648,06	2671,27
Інформація та телекомунікації	15195,32	18181,04	24838,80	9643,48
Фінансова та страхова діяльність	18280,23	24749,99	17520,86	-759,36
Операції з нерухомим майном	-15430,77	16,30	47317,46	62748,22
Професійна, наукова та технічна діяльність	45611,64	26147,73	84025,12	38413,48
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-2967,27	482,47	11446,75	14414,02
Освіта	121,48	178,60	377,73	256,25
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	320,40	1249,31	1990,76	1670,37
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-2198,11	-496,17	120,31	2318,43
Надання інших видів послуг	8,75	137,00	460,65	451,90

складено автором за даними [9]

Рентабельність операційної діяльності визначається як співвідношення фінансового результату від операційної діяльності до

загальної суми операційних витрат та характеризує ефективність здійснення витрат на виробництво і збут продукції (товарів, послуг). Динаміку рентабельності операційної діяльності підприємств України у 2011-2019 рр. наведено на рис. 2.

Як бачимо, рівень рентабельності операційної діяльності підприємств України у 2019 році значно кращий ніж у 2011 році, що свідчить про значний прогрес у нарощування прибутку підприємствами України за рахунок операційної діяльності. У 2019 році вона складала 10,2%, що на 4,3 п. п. більше ніж у 2011 році. Та на 2,1 п.п. більше ніж за минулий рік. Протягом аналізованого періоду лише у 2014 році рентабельність була від'ємною (-4.1%). Тобто збитки від операційної діяльності перевищували отримані прибутки.

Рис. 2 Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств України у 2011 – 2019 рр.
складено автором за даними [9]

Висновок. За даними аналізу фінансових результатів підприємств України можемо стверджувати, що у період 2011-2019 рр. спостерігаються загальні позитивні тенденції у розвитку фінансових результатів. Але у 2014-2015 рр. внаслідок економіко-політичних чинників у більшості підприємств України сформувались великі суми збитків. В першу чергу це відбувалось на підприємствах таких галузей: оптова торгівля, транспорт, інформації та телекомунікації, професійна та наукова діяльність, операції з нерухомим майном, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок.

У цілому зазначимо, що рівень рентабельності операційної діяльності підприємств України у 2019 році значно збільшився у порівнянні з 2011 роком, що характеризує наявність значного прогресу і можливості нарощуванні економічного потенціалу підприємствами України за рахунок

операційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: монографія / М.Д. Білик, Т.О. Білик. – Київ: ТОВ «ПанТот», 2012. – 280 с.
2. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник: навчальний посібник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К.: Знання, 2010. – 1072 с.
3. Зінченко О.А. Показники і критерії якості прибутку підприємства на етапі його використання / Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – С. 106–111.
4. Ольвінська Ю. О. Основні напрями підвищення ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності / Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.- № 12. – С. 166-171.
5. Погорелова Т. В. Статистичний моніторинг фінансових результатів. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону: Монографія // за заг.ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного – Одеса : ФОП Гуляєва В. М., 2016. - С. 84-99.
6. Черничко Т. В, Кірман Є. І. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України / Економіка та суспільство : електронний науковий фаховий журнал. - Мукачєво, 2016. - №5. - С. 400-404.
7. Фінансова статистика: навч. посібник / А. З. Підгорний, Т. В. Погорелова. – К? К. ФОП Гуляєва В.М., 2020. – С. 59-82.
8. Погорелова Т. В. Статистичні методи оцінювання фінансової діяльності підприємств та організацій / Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; ОНЕУ, – Одеса, 2007. – Вип. 25. – С. 276-282.
9. Державна служба статистики. Статистична інформація. Економічна діяльність. Діяльність підприємств. URL : www.ukrstat.gov.ua

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**